

I Jornada d'Estudi de la Implantació de la Normativa (Barcelona, 6 de juny de 2013): presentació dels textos que es publiquen¹

Joan COSTA, David PALOMA, Carme BACH, Elisenda BERNAL i Aina LABÈRNIA
Equip Avalnorm. Universitat Pompeu Fabra

1. PRESENTACIÓ DELS TEXTOS DE LA SECCIÓ MONOGRÀFICA

Es tenen el seu origen en les ponències presentades a la I Jornada d'Estudi de la Implantació de la Normativa,² que es va dur a terme el dia 6 de juny de 2013 al campus del Poblenou de la Universitat Pompeu Fabra (UPF).³ En la presentació de la Jornada, Joan Costa, investigador principal d'Avalnorm, es preguntava si «cal mesurar l'èxit de les propostes normatives oficials? Es fa?». I continuava: «Per contestar la pregunta de si cal mesurar l'èxit de les propostes normatives, ens limitarem a assenyalar fets que sembla que demostren que sí. En el món universitari, sobretot en les facultats de formació de professorat, d'ací d'allà i periòdicament, sorgeixen iniciatives per millorar la qualitat de la llengua entre l'alumnat: la més cridanera de totes, potser, és l'acord recent de la Universitat de Lleida de posar un màxim de faltes per sobre del qual no es pot obtenir el graduat. En el món professional, em limitaré a recordar un article recent de Quim Monzó sobre les faltes d'ortografia en els missatges electrònics de les empreses o el d'Empar Moliner sobre els accents mal posats en un cartell escrit per periodistes de TV3.» I Costa reblava el clau dient: «Sense que ens hagi de consolar,

CORRESPONDÈNCIA: Joan Costa. Universitat Pompeu Fabra. Departament de Traducció i Ciències del Llenguatge (despatx 53600). Carrer de Roc Boronat, 138. 08018 Barcelona. A/e: avalnorm@gmail.com, joan.costa@upf.edu. A/I: <http://avalnorm.wordpress.com/>. Tel.: 935 421 255.

1. La bibliografia citada en el text ha quedat recollida en un document a part, juntament amb la dels altres treballs de la secció monogràfica.

2. Aquestes ponències es poden escoltar a <http://avalnorm.wordpress.com/projectes-i-activitats/arxiu/i-jornada-destudi-de-la-implantacio-de-la-normativa/>. La ponència d'Albert Jané finalment va ser publicada a Jané (2013).

3. Aquesta Jornada va ser possible gràcies al suport i la col·laboració de força institucions. Per part de la Universitat Pompeu Fabra, el Consell Social, el Centre per a la Qualitat i la Innovació Docent, el Departament de Traducció i Ciències del Llenguatge i la Facultat de Traducció i Interpretació. Per part de la Universitat Autònoma de Barcelona, els postgraus de Correcció i Qualitat Lingüística i d'Assessorament Lingüístic en els Mitjans Audiovisuals i el Grup d'Estàndard Oral. I, en tercer lloc, la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans.

val a dir que en altres llengües també hi ha problemes en relació amb les normes.» En conseqüència, va justificar la Jornada com el compliment del «deure del món acadèmic d'identificar quines formes o quines estructures oficials no són usades, intentar explicar per què i, finalment, proposar, quan calgui, solucions. És per això que vam creure que aquesta Jornada era la via adequada per tractar aquesta qüestió amb exhaustivitat, rigor i sistematicitat».

Per començar a complir aquest deure aquestes ponències monogràfiques van ser encarregades per l'equip d'Avalnorm amb la instrucció de *a)* trobar tots els treballs sobre avaluació de la implantació de la normativa de cada aspecte, *b)* fer-ne una classificació, *c)* llistar les formes o estructures de cada aspecte que es revelaven com a menys implantades i *d)* fer propostes de recerca per al futur. Es van encarregar a Josefina Carrera-Sabaté i Imma Creus (sobre fonètica), a Maria Pilar Perea (sobre morfologia), a Judit Freixa (sobre lèxic), a M. Amor Montané March (sobre terminologia), a Jordi Ginebra (sobre sintaxi) i a Albert Jané (sobre ortografia). A banda d'aquestes intervencions monogràfiques, se'n van demanar dues de generals: l'una a F. Xavier Vila, sobre les perspectives metodològica i social en l'avaluació de la implantació de la normativa, i l'altra a Isidor Marí, sobre recerca pel que fa a les relacions entre la norma en ús i les propostes normatives. Els textos que es poden llegir en aquesta secció monogràfica (excepte el de Llach, Cicres i Mola, sobre ortografia, que va ser encarregat per a aquest número) són la versió escrita d'aquelles ponències, enriquides amb la discussió que hi va haver a la Jornada.⁴

Quines aportacions han resultat dels textos monogràfics? Si comencem per les aportacions comunes a tots (o a quasi tots) els textos serien les següents:

a) La constatació que hi ha poquíssims estudis centrats en l'avaluació de la implantació de les variants normatives, excepte en terminologia, en la qual el procés de normalització terminològica ja preveu aquesta implantació.

b) L'establiment d'una llista més o menys explícita de variants normatives no implantades.

c) Una definició de l'abast conceptual de la normativa, amb una distinció entre normativa oficial i no oficial.

Pel que fa a les aportacions no comunes, podem començar per les que fan almenys dos treballs. En aquest sentit cal parlar de l'exposició de resultats d'enquestes pròpies, fetes d'una banda per Carrera-Sabaté i Creus, i de l'altra per Perea. Les dues primeres observen quatre comportaments diferenciats: 1) consciència i/o assimilació de les propostes normatives, 2) manca de consciència del que diu la norma o rebuig implícit de la normativa, 3) dubtes al voltant de la normativa i 4) autovaloracions de la normativa.

També en aquests dos treballs trobem suggeriments més o menys explícits de pos-

4. En el moment de tancar aquest escrit, ja s'han dut a terme, des del desembre del 2013 i fins al juny del 2014, els Seminaris interuniversitaris sobre la implantació de la normativa, també a la UPF i també amb el suport del Centre per a la Qualitat i la Innovació Docent, que, d'una banda, van ampliar el camp d'estudi de la Jornada i, de l'altra, el van aprofundir.

sibles causes de la falta d'implantació: l'existència d'una gestió normativa no unificada, criteris de l'autoritat que són poc informatius i poc funcionals, terminologia ambigua, normes allunyades de la normalitat, aspectes de la variació fonètica dialectal no prou reconeguts encara, difusió insuficient de les propostes normatives en llengua oral, la influència del castellà, l'acció de processos analògics, dubtes sobre l'edat adequada per aprendre segons quines variants normatives i la creença que la infracció de la normativa en el registre oral té menys importància que en la llengua escrita.

Un aspecte en el qual també es poden agrupar alguns treballs és el del marc teòric (en un sentit lax) o metodologia de buidatge. Pel que fa al primer, Montané i Freixa s'adscriuen a la lingüística de corpus, Carrera-Sabaté i Creus treballen dins del variacionisme sociofonètic, Ginebra treballa des de la planificació de corpus i Perea fa servir la recerca per enquesta. Freixa obre tot un camí en la recerca bibliogràfica, fent servir, d'una banda, els cercadors d'Internet i les cerques avançades en cercadors acadèmics com Google Scholar o Scopus, en la base de dades de Tesis Doctorals en Xarxa i en publicacions periòdiques, i, de l'altra, les dades de l'Observatori de Neologia, com un corpus que sovint funciona «per negació»: molt sovint les variants no normatives són les implantades (i, per tant, les normatives no ho són).

Tres treballs plantegen línies de futur: Montané, que constata diversitat metodològica (de corpus i sociolingüística) dins la terminologia, que hauria de ser complementària; Ginebra proposa tres línies d'investigació que segons ell poden ser fructíferes de cara a aconseguir aquest coneixement de la implantació de la normativa sintàctica; Llach, Cicres i Mola fan seu un plantejament molt ambiciós de Segarra (1999), ja que fa un plantejament general d'actuacions.

Només un treball es planteja una definició d'*implantació*: Ginebra, que, en una perspectiva macrosociolingüística, la lliga a la voluntat social de seguir el codi lingüístic fabrià, i en una perspectiva macrosociolingüística, la relaciona amb l'assimilació individual de la norma (aspecte, aquest últim, també tractat per Carrera-Sabaté i Creus).

Un cop analitzats tots els textos monogràfics, es planteja una pregunta: per què en terminologia s'ha desenvolupat l'avaluació de la implantació i, en canvi, en els altres aspectes de la llengua no? Aquesta és una pregunta que l'equip d'Avalnorm està intentant respondre, començant per aprofundir el concepte d'*implantació*.

Si passem als dos textos generals, Vila desenvolupa el concepte d'*implantació* tal com s'entén en els estudis sociolingüístics d'implantació terminològica seguint tres vies. En primer lloc, revisant com s'insereix la noció d'*implantació* en el marc de la teoria general de la política lingüística. En segon lloc, intentant argumentar que l'anàlisi de la implantació hi guanyaria si incorporés un cert nombre de premisses i conceptes d'origen eminentment sociolingüístic. Finalment, plantejant l'esquema utilitzat per a la recerca en implantació de terminologia explorada en comunitats d'usuaris reduïdes. Per la seva banda, Marí planteja la complexíssima varietat de factors que cal tenir en compte per poder parlar de la implantació de la normativa.

2. DISPOSICIÓ DELS TEXTOS DE LA SECCIÓ MONOGRÀFICA

Gràcies a la generosa predisposició de la revista TREBALLS DE SOCIOLINGÜÍSTICA CATALANA, per poder donar el màxim d'espai als autors s'ha convingut a agrupar la bibliografia de tots els treballs en un sol document, que es troba al final de la secció monogràfica. Per tant, si algú vol descarregar-se un sol article haurà de tenir en compte que les referències bibliogràfiques no estan incloses en el treball corresponent.